

Bireylerin Kent Seçimlerini Etkileyen Faktörler: İzmir Örneği Üzerinden Bir İnceleme

Yasemin HAYTA
Dr., Bitlis Eren Üniv., İİBF
ysaracbasi@beu.edu.tr

Öz

Ortak bir dünyada yaşadığımız gerçeği günümüzde en çok duyulan cümlelerinin başında gelmektedir. Dünyanın küçülerek ortak bir yer haline gelmesi zaman-mekân sıkışması teorileri ile birlikte küreselleşmenin mekân ile olan bağı gündeme getirmiştir. Bu durum sadece devletler için değil değişimin canlı odağı olan kentlerde de net bir şekilde gözlenmektedir. Kent yaşamı değişirken kentin fiziksel mekânından kültürüne kadar birçok ögesi bu durumdan etkilenmektedir. Bazı kentler bu süreçte cazibe merkezi haline gelirken her kesimden nüfusu da kendilerine çekmektedir. Bireylerin yaşamak istedikleri/yaşadıkları kentleri seçerken yaptıkları tercihler içinde buldukları süreç ile birlikte değişmektedir.

Bu makalenin amacı İzmir’de yaşayan bireylerin demografik özelliklerine göre kent ile ilgili görüşleri ve İzmir’de yaşama sebeplerini etkileyen faktörleri anket tekniği yöntemiyle tespit etmektir. Elde edilen veriler betimsel tarama modeline göre desenlenmiştir. Bulgulara göre demografik değerlerin kent yaşamı ve seçimi konusunda etkisinin azaldığı ve kentte yaşayan bireylerin tercih sebeplerinin birbirine benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kent Tercihleri, İzmir, Kentsel Yaşam, Küreselleşme

Factors Affecting the Urban Preferences of Individuals: A Review Over the City Izmir

Abstract

The fact that we live in a common world is one of the most used phrases nowadays. The shrinking world to become a common place raised discussions around theories on time-space compression and the relation between globalization and environment. This isn't a situation only for states but cities also observe the changes as they are in the centre of the changes. Many aspects of urban life, from physical environments to culture, are changing as people's life styles in cities have been transformed. Some cities have become a centre of attraction, which take attention from many people having different cultural backgrounds during the occurrence of the change. Individuals' choices on where to live have also changed. The objective of paper is to identify factors that influence people for why they choose to live in Izmir and their opinions about the city according to their demographic features. Study collected data via a questionnaire and findings are interpreted by a descriptive research model.

Keywords: Urban, Urban Preferences, Izmir, Urban Life, Globalization

Giriş

Kent kavramı sadece fiziki bir mekân ve nüfus tanımı olmanın ötesinde bir anlama sahiptir. Aynı zamanda köklü yapılanmalar sürecini ifade etmekte olduğundan, kent hakkında çalışmalar ve araştırmalar birçok farklı disiplin tarafından yapılmaktadır. Kentin toplumsal ve siyasal aşamaları şekillendiren bir faktör olması dolayısıyla gelişim süreci sanayi devrimi paralelinde bir nitelik göstermektedir. Sanayileşmenin etkisiyle kentte nüfus artarak, nüfus artışının neden olduğu ciddi sorunlar da meydana gelmiştir. Kentlerde son yıllarda artan nüfus nedeniyle kentsel yaşam tarzı dünyaya hâkim olmuştur. Bu bağlamda hem kentsel problemler artmış, hem de bu problemler daha geniş nüfus kitlelerine yayılmıştır. Kentlerde görülen yerleşim açısından yapılan plansız yapılaşma, sosyal güçlerin arasında var olan dengesizlikler, kentlere yönelik toplumsal ve kurumsal yapıların yetersiz olması, kentte yaşayanlar arasındaki gelir farklılıkları ve yaşam düzeylerinin farklı olması gibi sorunlar ortaya çıkmıştır.

Küreselleşme sürecinin en yoğun olarak yaşandığı yerler olan kentler, nitelikleri açısından büyük değişimler yaşamaktadır. Bu değişimler bazı kentleri daha cazip hale getirmekte ve kendine çekmeye başlamaktadır. Eğitim, sağlık, konut, sosyal ve fiziki imkanların fazlalaştığı bu kentlerde yaşamak hem bir ayrıcalık hem de imkanlara ulaşmada bir anahtar rolü oynamaktadır. Bu makale ile birçok açıdan farklı imkanlara sahip olan İzmir ilinde yaşayan bireylerin bu kenti tercih sebeplerini, ileride de yaşamak isteme düzeyleri farklı demografik gruplar bazında incelenmiştir. Kent dışından gelen ve memleketi olan bireyler arasında da tercihler, değişimler ve algılama biçimleri ölçülerek benzeşmeler olup olmadığı tespit edilmek istenmiştir.

1. Kent Kavramı

Kent; toplumsal, siyasal, yönetsel ve ekonomik alanların bütün vatandaşlar için var olduğu yaşam alanıdır¹. Kent kavramı; kentli insanı çevreleyen ve ondan etkilenen tüm boyutları içermektedir. Buna ilave olarak geniş kapsamda tanımlanması gereken bir nitelik taşır. İnsanların yaşamlarını belirli bir toprak parçası üzerinde sürdürdüklerinden bu mekân parçasına "kent" ya da "köy" adı verilmekte olup kent ve köy kavramları her zaman birbirinden kesin çizgilerle ayrılamamaktadır². Bu iki mekân

¹ Kivılcım Akkoyunlu, "Sürdürülebilir Kent", *Kent ve Politika: Antik Kentten Dünya Kentine*, Der: Ayşegül Mengi, Ankara, İmge Yayınevi, 2007, s.11-26.

² Ruşen Keleş, *Kentleşme Politikası*, İmge Kitabevi, Ankara, 2002, s.89.

birimi arasındaki temel farklılıklar açıklanmaya çalışılarak terimleri netliğe kavuşturmak için uğraşılsa da, farklılıkları ifade ederken kenti yalnızca kalabalık bir yerleşim birimi olarak açıklamak, yeni bir ekonomik teşkilatlanma ve değişmiş bir fiziki çevre olarak belirtmek de yeterli değildir. Çünkü kent aynı zamanda insanın davranış ve düşüncelerini de etkileyen farklı bir sosyal düzeni ifade etmek için kullanılmaktadır³.

Kent kavramı sadece fiziki bir mekân ve nüfus tanımı olmanın ötesinde bir anlama sahiptir. Aynı zamanda köklü yapılanmalar sürecini ifade etmekte olduğundan, kent hakkında çalışmalar ve araştırmalar birçok farklı disiplin tarafından yapılmaktadır. Bu nedenle kent, çok boyutlu ve sınırları kesin olmayan bir çalışma alanı olup, kent kavramının tek bir tanımla açıklamaya çalışmak belirtildiği üzere kentin çok boyutlu bir unsur olması ve farklı zaman dilimlerinde, toplumdan topluma değişmesi sebebi ile oldukça güçtür. Yapılan tanımlamalar birleştirildiğinde kentin tarımsal olmayan üretim yapıldığı, kontrol fonksiyonlarının toplandığı, belirli büyüklük, heterojenlik ve bütünleşme düzeylerine ulaşmış bir mekân olması ön plana çıkmaktadır. Kent kavramı tarihin hemen hemen her döneminde farklı anlamlar taşıyan dinamik bir kavram olup, kenti çeşitli ölçütlerde ve disiplinler altında tanımlamak mümkündür⁴. Ölçütlere göre kent tanımı yapılırsa;

Nüfus Ölçütü Açısından Kent; belirli bir nüfus düzeyini aşmış olan yerleşim birimleridir⁵.

İdari Statü Ölçütü Açısından Kent; belirli bir idari birimin sınırları içindeki, bu sınırlar dâhilinde görev yapan belli bir idari yapıya sahip olan birimleridir⁶.

Toplumbilimi Ölçütü Açısından Kent; belirli bir nüfus fazlalığı, yoğunluk, uzmanlaşma, işbölümü, çeşitli düzeylerde örgütlenme unsurları ve türdeş olmama gibi özellikler dikkate alınarak toplumbilimi açısından kent kavramı tanımlanmaktadır. Toplumbilimcilerce kent tanımı, tarım dışı üretime bağlı olarak önem arz eden nitelikler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Kent; yerine ve zamanına göre geniş sayılacak biçimde bir araya gelmiş ve bir takım ayırt edici özellikleri bulunan insanlar ve yapılar topluluğu olarak tanımlanmıştır⁷.

Ekonomik Faaliyet Ölçütü Açısından Kent; nüfusun daha çok tarım dışı faaliyetlerle uğraştığı mal ve hizmetlerin üretim, dağıtım ve tüketimi sürecinde toplumsal ihtiyaçların sürekli karşılandığı yerleşim mekânları olup her kent farklı açılardan bakıldığında kendine özgü nitelikler

³ Hikmet Kavruk, *Anakente Bakış*, Hizmet İş Sendikası Yayınları, Ankara, 2002, s. 65.

⁴ Zerrin Toprak Karaman, *Kent Yönetimi ve Politikası*, Anadolu Matbaacılık, İzmir, 1988, s.45.

⁵ Ergun Gürpınar, *Kent ve Çevre Sorunlarına Genel Bir Bakış*, Der Yayıncılık, İstanbul, 1993, s. 63.

⁶ Fevzi Altuğ, *Çevre Sorunları*, Uludağ Üniversitesi Vakfı Yayını, Bursa, 1994, s. 44.

⁷ Keleş, a.g.e., s.89.

taşımaktadır⁸. Bu nedenle kentler, yapıları, işlevleri, farklı özellikleri ön plana çıkarılarak tanımlanmakta olup örneğin, Gideon Sjoberg, "Sanayi Öncesi Kent" (Pre- Industrial City) adlı yapıtında kentleri sanayi öncesi, sanayileşmekte olan ve sonrası kentler olarak sınıflandırmaktadır. Buna göre kent, teknolojiyi belirleyici etmen, başka bir deyişle, bağımsız değişkendir. Sjoberg'den çok daha önce, Karl Marx, ekonomiyi belirleyici bir etmen olarak kullanıp toplumları ilkel, köleci, feodal, kapitalist ve sosyalist şeklinde beşe ayırmıştır. Pirenne ise kenti tüccar sınıfının formasyonu, burjuvazinin doğuşu gibi iktisadi süreçlerle açıklamıştır. Weber, kenti; kent için vazgeçilmez unsurlar olarak belirlediği pazar ve kale kavramları olarak tanımlamıştır. Yine Lewis Mumford, Kentlerin Kültürü adlı yapıtında kenti; bir topluluğun kültürünün ve erkinin odaklandığı yer olarak ifade ederek kültür ögesini ön plana çıkarmıştır⁹. Görülüşü gibi kent, daha çok sanayileşme süreci ile de yakından ilgili olup; sosyal, ekonomik, kültürel ve mekânsal bileşenlerinden oluşan karmaşık bütünlerdir. Bir kent hiçbir zaman durağan olmamaktadır. Bunun aksine pek çok etmene bağlı olarak sürekli bir evrim içinde yer almaktadır¹⁰.

Kentler görüldüğü toplumların gelişme süreci içinde, modern yaşamda, yakın çağların ve belli süreçlerinin ürünü olarak pek çok farklı şekilde tanımlanmaktadır. Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş arasındaki ilişkiye vurgu yapan bir tanıma göre ise kent; tarım dışı ve tarımsal üretimin denetlendiği alandır. Buna ilave olarak dağıtımın koordine edildiği, ekonomisi bunu destekleyecek şekilde tarım dışı üretime dayalı olan, teknolojik değişimin beraberinde getirdiği örgütlenme, uzmanlaşma ve iş paylaşımının en yüksek seviyeye ulaştığı birimlerdir. Yine kentler, geniş işlevlerinin gerektirdiği nüfus büyüklüğü ve yoğunluğuna ulaşan, heterojen toplum yapısına sahip ve bütünleşme düzeyi yüksek, karmaşık ve dinamik bir mekanizmanın sürekli olarak çalıştığı insan yerleşmesidir¹¹. Başka bir tanımda ise kent, insan ilişkileri açısından ancak belirli bir nüfusa sahip, toplumlarda karşılanması mümkün olan fizyolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçların belirli düzeylerde karşılandığı, her ülkenin kendi özelliklerine göre ölçütlerini belirlediği fiziki yerleşim alanları olarak ifade edilmektedir¹². Bu yapıya biçim veren tercihleri ise, insan ve toplumlar, inancından, dininden hareket ederek belirlemekte olup kent; toplumsal

⁸ Chauncy D.Harris – Edward L. Uilman, "Kentin Doğası", 20.Yüzyıl Kenti, Der. ve Çev.: Bülent Duru – Ayten Alkan, İmge Kitabevi, Ankara, 2002, s. 56-75.

⁹ Ruşen Keleş, Kent ve Kültür Üzerine, *Mülkiye Dergisi*, 2005, Cilt: 29, Sayı: 246, s.7.

¹⁰ Derya Oktay, " Kıbrıs'taki Kentler, Kentsel Politikalar ve Yeni Açılımlar 1" Der: Ayşegül Mengi, Kent ve Politika: Antik Kentten Dünya Kentine, Ankara, İmge Yayınevi, 2007, s.187-214.

¹¹ Kemal Görmez, *Şehir ve İnsan*, MEB Yayınları, İstanbul, 1991, s.93.

¹² Eyüp İsbir, Bülent Açma, *Kentleşme ve Çevre Sorunları*, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:926, Eskişehir, 2002, s.104-106.

hayata, insanlar arasındaki ilişkilere biçim veren, sosyal mesafelerin en aza indiği, bu ilişkilerin en çok yoğunluk kazandığı yerlerdir¹³.

Farklı bir açıdan bakıldığında kent; tarihsel eylemin ve tarihsel dönüşümün gerçekleştiği mekân yani tarihin nesnesi olarak kabul edilmekte olup, tarihsel eylemin ve dönüşümün mekânı olarak bu değişim ve dönüşümden etkilenmektedir. Öte yandan bu etkilenme tek yönlü olmamakta ve insanların bir araya gelmesiyle oluşan toplumsal insan kümesinin ürünü olarak etkilenen konumunda kabul edilebilir. Ancak kent de insan kümesinin yapısı üzerinde etkilidir. Buna ilave olarak etkileyen konumunda olup, insan ve kent arasında çift yönlü bir etkileşimden bahsedilebilir. Kentler sadece günümüz insanına daha büyük bir oranda iş ve yerleşim olanakları sunan bir yer kavramı ile sınırlı olmayıp, aynı zamanda dünyanın en uzak yerlerini kendine çeken, türlü bölgeleri, insanları ve etkinlikleri bir düzene göre biçimlendiren, ekonomik, siyasal ve kültürel yaşamın öncüsü ve denetleyicisi konumunda bulunan merkezlerdir¹⁴.

Kentle ilişkili temel kavram olan kentleşme ile ilgili literatür daha çok nüfus, göç ve mekânsal dağılım üzerine yoğunlaşmış olup¹⁵ genel olarak tanımlanan kentleşme kavramı, kırsal nüfusun şehirlere olan göçünü ifade etmektedir¹⁶. Kentleşmenin bölgesel eşitsizlikler meydana getirdiğini¹⁷, kaynak dağılımında düzensizliklere neden olduğunu¹⁸ ve bunun için ulusal çalışmaların gerekli olduğunu örnekleri ile birlikte¹⁹ ortaya koyan çalışmalar vardır. Bunlarda göç ile ilişkili tanım daha fazla önem kazanmışsa da, bunun aksine kentleşmeyi bir modernleşme gereği olarak gören çalışmalar da yapılmıştır²⁰.

Tüm tanımlamalardan hareketle kenti; insanların etkilendiği ve insanlardan etkilenen, mekân-kimlik etkileşiminin en üst düzeyde yaşandığı, homojen olmayan toplum yapısına sahip, uzmanlaşma ve

¹³Turgut Cansever, *Şehir, Cogito: Kent ve Kültürü*, Yapı Kredi Yayınları, Sayı: 8, Yaz, 1996, s.125-131.

¹⁴Wirth, Louis, *Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme*, B. Duru, A. Alkan (Der.), 20. Yüzyıl Kenti, İmge Yayını, Ankara, 2002, s.20.

¹⁵George C. S. Lin & Fangxin YI, "Urbanization of Capital or Capitalization on Urban Land? Land Development and Local Public Finance in Urbanizing China", *Urban Geography*, 2011, 32:1, s.50.

¹⁶Ding Shouhai, "Employment in Township Urbanization in China", *Social Sciences in China*, 2015, 36:2, s.153.

¹⁷Anwaer Maimaitiming, Zhang Xiaolei & Cao Huhua, "Urbanization in Western China", *Chinese Journal of Population Resources and Environment*, 2013, 11:1, s.85.

¹⁸Erik H. Martin, Christa Kelleher & Thorsten Wagener "Has urbanization changed ecological streamflow characteristics in Maine (USA)?", *Hydrological Sciences Journal*, 2012, 57:7, s.1338.; Ranbir S. Kang, Daniel E. Storm & Richard A. Marston, "Downstream Effects of Urbanization on Stillwater Creek, Oklahoma, Physical Geography", 2010, 31:2, s.186.

¹⁹Kam Wing Chan, "China's urbanization 2020: a new blueprint and direction", *Eurasian Geography and Economics*, 2014, 55:1, s.4.

²⁰Kaixun Sha, Tao Song, Xia QI & Nengjun Luo, "Rethinking China's urbanization: an institutional innovation perspective", *Building Research & Information*, 2006, 34:6, s.574.

işbölümünün ileri düzeye ulaştığı, kültürel, ekonomik ve sosyal yönden farklılıkları içeren, dinamik yapısı nedeniyle sürekli değişen alanlar olarak ifade edebiliriz.

2. Değişen Kent Kavramı: Küreselleşen Kent ve Özellikleri

1980'li yıllardan sonra kentlerde yaşanan mekânsal değişim ve toplumsal dönüşümleri sadece içsel dinamiklerle açıklamak yetersiz kaldığından, kentler ve küresel güçler arasındaki bağlantıyı açıklamak için "dünya kenti" veya "küresel kent" kavramları kullanılmaktadır²¹. Küreselleşme süreci ile kentler, küresel pazarların, yeni gelişmiş bilgi sanayilerinin ve denetim işlevlerinin yoğunlaştığı stratejik mekânlar haline gelmiş olup Sassen, küresel ekonomik ilişkilerin küresel kentleri oluşturduğunu belirtmektedir²². Daha önceki dönemlerde kentler, devletlerin genellikle ulusal ve gerekli hallerde de uluslararası ticaret ve yönetim merkezleri olarak bilinirken, günümüzde belirli kentler dünya ekonomisinde stratejik olarak önemli konumlar elde etmiştir. Friedmann'a göre kentlerde yaşanan yapısal değişiklikler, kentlerin dünya ekonomisine eklenme biçimine ve bu süreçte yer alan işlevler ile işgücünün mekândaki farklılaşmasına göre belirlenmektedir²³.

Küresel sistemde kentler diğer kentlerin durumuna göre kendi içinde kademelenmekte olup, küresel kent ya da dünya kenti kavramları, bu sıralamada üstlerde yer bulan kentler için kullanılmaktadır²⁴. Bu sıralamada New York, Los Angeles, Londra, Tokyo, Hong Kong, Singapur gibi kentler, dünya finans piyasalarında ilgi odağı olarak, ulus aşırı şirketlere reklam, danışmanlık ve hukuk gibi küresel hizmetlerin sunulduğu, ya da bunları ucuz emek sunumu ile destekleyen üretim sektörünün yoğunlaştığı alanlar olarak ortaya çıkmaktadır²⁵.

Küresel kentler bir anlamda yeni tür üretim merkezleri olarak, yüksek düzeyde uzmanlık isteyen hizmetlerin üretimi için gerekli olan pazarlar olmasının yanında, sınır ötesi bilgi, teknoloji, meta ve para akışları için önemli merkezler haline gelen bu kentler, finansal girişim, uluslararası muhasebe ve hukuk gibi alanlarda yabancı uzman ve yöneticilerin yeni yaşam ve çalışma mekânlarıdır²⁶.

Friedmann dünya kentleri ile ilgili olarak yaptığı sınıflandırmada;²⁷

²¹ Çınar, *a.g.e.*, s. 74.

²² Saskia Sassen, "Rebuilding the Global City: Economy, Ethnicity and Space", Representing the City-Ethnicity, Capital and Culture in the 21st Century Metropolis, Ed. A. D. King, 1996, Malesia, s. 26.

²³ John Friedmann, "The World Hypothesis", Development and Change, Vol:17, 1986, s.28.

²⁴ Çınar, *a.g.e.*, s. 80.

²⁵ Çınar, *a.g.e.*, s. 78.

²⁶ Sassen, *a.g.e.*, s. 189

²⁷ Çınar, *a.g.e.*, 80-85.

-Küresel sermayeyi çekebilecek altyapısı bulunan kentler zaman içinde dünya kentleri arasında yerlerini alacaktır.

-Bu kentler, uluslararası sermayenin yoğunlaştığı ve kümelendiği kentler olup, gelişmesinde ağırlıklı olarak; uluslararası şirketlerin yönetim merkezleri, uluslararası finans kuruluşları, küresel ulaşım ve iletişim, reklamcılık, muhasebe ve sigorta büroları yer almaktadır. Bu süreçte, kent ekonomisinde sanayisizleştirme ve hizmetler sektörü ön plana çıkartılmıştır.

-Dünya kentlerinde hem iç, hem de dış göç yaşanmaktadır. Bir malın üretimi için yalnızca çok uluslu şirketler değil, farklı ülkelerden insanlar da süreç içinde yer almaktadır. Küresel kentler insanlar bağlamında da uluslararası mekânlardır.

-Dünya kentlerinde, ekonomik dönüşüm ile birlikte artan sınıfsal kutuplaşma mekâna da yansımaktadır. Bir yandan zenginliğin belirli kesimlerde yoğunlaşması diğer yandan da yoksulluğun orta sınıfları da içerecek şekilde yaygınlaşma süreci kendini göstermektedir. Bir başka deyişle, dünya kentleri toplumsal çelişkilerin, eşitsizliklerin, kutuplaşmaların olduğu alanları içlerinde barındırmaktadır.

-Dünya kentleri ülkeler ve toplumlar için ağır sonuçlar doğurur hale gelmiştir. Yaşanan yoğun göç; konut, eğitim, sağlık, ulaşım gibi toplumsal ihtiyaçlarda artışa neden olmaktadır. Ulusal kaynaklar giderek bu ihtiyaçları karşılayamaz hale gelmektedir.

Friedman'ın dünya kenti kavramsal araştırması ile ilgili etkileşimleri düşünürken sosyal değişimin hızı ve biçimi ile ilgili konu üzerinde durmak gerekmektedir. Çünkü günümüzde sosyal değişim hızı, farklılaşma ve parçalanmanın etkisi oldukça yoğun olarak görülmektedir. Kentler farklılaşmakta parçalanmaktadır. Küreselleşme süreci tüm dünyayı etkilerken; bazı yerler ön plana çıkmakta, bazı yerler önemini kaybetmektedir²⁸. İletişim, bilişim teknolojileri, sermayenin hareketliliği mekânları farklılaştırmış, mekânsal sınırlar aşılmıştır. Bu süreçte sadece ulus devlet içerisindeki kentler farklılaşmamış, kentler içindeki yerler de farklılaşmıştır. Bu çerçevede küreselleşme sürecinde farklılaşan yerler olduğu dikkate alındığında dünya kenti kavramı ile kentlerde görülen değişimi anlamlandırmak yeterli olmamaktadır. Friedman bu kavramda durağan bir kent kavramı çizdiğinden, kent mekânı içinde farklılaşan yerleri anlamlandırmak bu kent tipolojisi ile yetersiz kalmaktadır. Kentler sosyal süreçlerin toplayıcıları ve dağıtıcıları olarak değerlendirilmediğinde; kent sosyolojisinde mekânın mı etkileyici, sosyal süreçlerin mi belirleyici olduğu ikilemi doğmaktadır. Kent sosyolojisinin gelişmesi ile birlikte kent teorik olarak analiz nesnesi haline gelmiştir ve temel sorun sosyal süreçleri mekânsal kategorilere uyarlamak olmuştur²⁹.

²⁸ Giddens, *a.g.e.*, s.43.

²⁹ Aslanoğlu, *a.g.e.*, s.152.

Kentlerde dönüşüm süreçleri yeni gelişmelerle birlikte değişmekte olup, finans ve iş çevrelerinin ofis alanları ihtiyaçlara uygun olarak yeniden yapılanmaktadır. Kentsel yenileme ve yeni merkezler oluşturma projeleri ile kentte yeni imaj noktaları meydana gelmekte ve bu yeni projelerin çekiciliğini arttırmak üzere de alt ve üst yapı çalışmalarına ağırlık verilmektedir. Çoğu kesim dünya kenti kavramına olumlu bir anlam vererek “meta-amaç” haline getirmektedir. Kent “imajı” oluşturmak, kente “prestij kazandırmak”, kentin “reklamını yapmak” ve uluslararası sermayeyi kentlere çekebilmek için bu kavramı kullanmakta olup³⁰, ülkemizde de İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük metropollerin yanı sıra daha küçük ölçekli kentlerin yerel yöneticileri de, kentlerinin bir dünya kenti olduğunu ya da bu amacı taşıdıklarını sıkça dile getirmektedir. Ancak az gelişmiş ülkelerin küreselleşen kentlerinde yaşam pek de kolay olmayıp, yeni gelişmelerin kentte yaşayanlara toplumsal pahası ağır olmaktadır. Günümüzde küresel kentler sömürgeleştirme sürecinin yeni mekânları olarak da değerlendirilmektedir³¹.

Kent yaşamında meydana gelen yeni kutuplaşmalar ile yoksullaşma artmakta ve toplumda “öteki” kavramı olarak tabir edilen bir grup oluşmaktadır³². Bu süreçte bir kesim için işsizlik ve yoksulluk artmaktadır. Öte yandan kentlerde küreselleşme sürecinin getirdiği rantı elinde tutan ve faydalanarak zenginleşen bir kesim oluşmaktadır.

Dünya kenti kavramı; gelişmiş ve azgelişmiş ülkeler açısından farklı anlamlar taşımaktadır. Az gelişmiş ülkelerin kentleri; küresel ölçekte ekonomik, politik ve ideolojik ilişkilerin belirlenip yönetildiği merkezler durumuna gelememiştir. Ancak bu tür ilişkilerin geçişinin sağlandığı yerler olup, bu anlamla da bu kentler denetim ve yönetim odakları değil, kapitalist üretim ve tüketim sisteminin yaygınlaştırılmasında ara noktalar³³. Meta, para ve imgelerden oluşan uluslararası trafiğin yoğunlaştığı, kapitalist ilişkilerin alt birim ve mekânlarla iletilmesini kolaylaştıran bu tür az gelişmiş ülke kentlerine, “dünya kenti” yerine “uluslararası nitelik kazanmış kentler” denilmesinin daha doğru olacağı savunulmaktadır. Bu açıdan bakıldığında belirleyici nokta finansal kapitalin günlük hayat üzerindeki etkisinin farklı katmanlarda gerçekleşmesidir.

3. Bireylerin Kent Tercihlerini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Uygulama

Uygulama bölümünde; İzmir’deki bireylerin yaşadıkları kenti tercih sebepleri ve yaşamaya devam etme istekleri, katılımcıların demografik

³⁰ Çınar, *a.g.e.*, s. 74.

³¹ Sassen, *a.g.e.*, s. 191.

³² Eraydın, *a.g.e.*, s. 383.

³³ Çınar, *a.g.e.*, s. 89.

özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık düzeyinde olup olmadığını tespit etmek amaçlanmaktadır.

3.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Çalışma ile kentleşme süreci sanayi dönemi öncesinde de, ticaret merkezi olmasıyla ön plana çıkan ve çok daha eskilere dayanan İzmir ilinde yaşayan vatandaşların küreselleşme sürecinde kent ve yaşadıkları kenti tercih etme sebepleri ile ilgili dönüşümlerin ortaya konması amaçlanmıştır.

3.1.1. Araştırmanın Hipotezleri

H₁: İzmir’de yaşayan bireylerin İzmir’e ilişkin görüşleri, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H_{1a}: İzmir’de yaşayan bireylerin *İzmir’de ikamet etme süreleri*, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H_{1b}: İzmir’de yaşayan bireylerin *İzmir’de yaşama sebepleri*, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H_{1c}: İzmir’de yaşayan bireylerin *İzmir’deki semtlerinde yaşama sebepleri*, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H_{1d}: İzmir’de yaşayan bireylerin *başka semte taşınma istekleri*, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H_{1e}: İzmir’de yaşayan bireylerin *gelecekte İzmir’de yaşama istekleri*, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H_{1f}: İzmir’de yaşayan bireylerin *İzmir’in en önemli problemine* ilişkin görüşleri, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H_{1g}: İzmir’de yaşayan bireylerin *İzmir’in tarihi, kültürel ve çevresel mirasının korunma düzeyine* ilişkin görüşleri, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

3.1.2. Araştırmanın Yöntemi

Yapılan bu araştırma betimsel tarama modeline göre desenlenmiştir. Betimsel tarama modelinde, var olan bir durumun nitel ve/veya nicel

verilerle ortaya konması, genel olarak betimlenmesi söz konusudur. Betimsel tarama modeli sayesinde araştırmacı, ortaya çıkarmak istediği mevcut durumu kapsamlı, içeriğe uygun ve ayrıntılı bir şekilde tasvir edebilme imkânı bulabilmektedir. Araştırmada da kentle birlikte kentle ilgili düşünceler ve bu kenti yaşamak için tercih sebepleri sosyal bilimlerde en sık kullanılan veri toplama yöntemlerinin başında gelen anket yöntemi ile elde edilen verilerin analizinde ortaya konmuştur.

3.1.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Örneklem büyüklükleri için araştırmada İzmir ilinin nüfusuna göre gerekli olan örnekleme yapılırken, Cohen vd. (2007) tarafından verilen, farklı popülasyonlara büyüklüğüne göre güven aralığı ve örneklem hata değerine bağlı olarak istatistiksel anlamda uygun örneklem için ne kadar anket yapılacağını veren tablodan yararlanılmıştır. Örnekleme yöntemine göre kitleyi, 0,05 anlamlılık ve %95 güven aralığında seçilmiş olan 385 İzmir’de yaşayan vatandaş oluşturmaktadır. Araştırmada bu bağlamda toplam 450 anket dağıtılmış ve 385 anketten olumlu geri dönüt alınmıştır. Araştırma verilerinin işlenmesi ve çözümlenmesinde SPSS 17.0 for Windows paket programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesi aşamasında öncelikle araştırma anketlerinden elde edilen veriler bilgisayar ortamına kodlanarak aktarılmış, ardından ileri analizler yapılmıştır.

Nominal ve ordinal verilerin incelemesinde nonparametrik istatistik tekniklerden frekans analizi kullanılmıştır. Frekans analizinde, yanıtız bırakılan soruların dağılıma katılmaması için geçerli yüzdeler soruya yanıt verenlerin arasından dağılımı göstermek üzere (Per Protocol Yöntemi) kullanılmıştır. Zira gönüllülük usulüne dayalı olarak yapılan ankette, katılımcıların diledikleri soruya yanıt vermede özgür oldukları ifade edilebilir.

3.1.4. Demografik Bulgular

Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellik	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
<i>Cinsiyet</i>		
Erkek	192	49,7
Kadın	194	50,3
<i>Yaş</i>		
18-25 arası	97	25,1
26-35 arası	101	26,2
36-50 arası	136	35,2
51 ve üzeri	52	13,5

Eğitim durumu

Okuma yazma bilmiyor	4	1,0
Okuma yazma biliyor	11	2,9
İlköğretim	78	20,3
Lise	112	29,2
Üniversite	165	43,0
Yüksek lisans/doktora	14	3,6
Meslek		
İşsiz	21	5,5
Esnaf/Serbest	66	17,1
Memur	69	17,9
Tarım	4	1,0
Ev hanımı	57	14,8
İşçi	36	9,4
Emekli	31	8,1
Öğrenci	62	16,1
Kariyer (Avukat, doktor, akademisyen)	17	4,4
Diğer	22	5,7
Aylık Gelir		
0-500 TL arası	70	18,7
501-1000 TL arası	39	10,4
1001-1500 TL arası	64	17,1
1501-2500 TL arası	118	31,5
2501-4000 TL arası	68	18,1
4001-5500 TL arası	10	2,7
5501 TL ve üzeri	6	1,6
Doğum yeri		
İzmir	158	41,0
İzmir dışı	227	59,0
Eviniz var mı?		
Evet	191	50,8
Evet (1'den fazla)	36	9,6
Kiracı	149	39,6
Arabanız var mı?		
Evet	168	43,8
Evet (1'den fazla)	19	4,9
Hayır	197	51,3
Gelirdeki en büyük harcama payı		
Kira	62	16,2
Gıda	126	33,0
Giyim	33	8,6
Eğitim, sağlık harcamaları	49	12,8
Krediler	67	17,5
Ev eşyaları (mobilya vb)	12	3,1
Diğer harcamalar	33	8,6

Tablodan da görüldüğü gibi katılımcıların %49,7'si (192 kişi) erkek ve %50,3'ü (194 kişi) kadındır. Genel olarak kadın ve erkek katılımcı oranının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Yaş dağılımına göre katılımcıların %25,1'i 18-25 arası, %26,2'si 26-35 arası, %35,2'si 36-50 arası ve %13,5'i ise 51 ve üzeri yaşa sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Genel olarak orta yaş grubunun ağırlıkta olduğu görülmektedir.

Katılımcıların %1,0'i okuma yazma bilmediğini, %2,9'u okuma yazma bildiğini, %20,3'ü ilköğretim, %29,2'si lise, %43,0'ü üniversite ve %3,6'sı ise yüksek lisans/doktora düzeyinde eğitime sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Genel olarak eğitim dağılımı gerek ülkemizin, gerekse İzmir kentinin eğitim dağılımına paralel özellik göstermektedir.

Meslek dağılımı incelendiğinde katılımcıların %5,5'i işsiz olduklarını, %17,1'i esnaf/serbest meslek sahibi olduğunu, %17,9'u memur, %1,0'i tarım çalışanı, %14,8'i ev hanımı, %9,4'ü işçi, %8,1'i emekli, %16,1'i öğrenci, %4,4'ü kariyer mesleğe ve %5,7'si ise bunların dışında bir mesleğe sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Genel olarak meslek dağılımında da, hemen her meslek grubunu temsil eden bir örneklem olduğu ifade edilebilir.

Aylık gelire göre katılımcıların %18,7'si 0-500 TL arası, %10,4'ü 501-1000 TL arası, %17,1'i 1001-1500 TL arası, %31,5'i 1501-2500 TL arası, %18,1'i 2501-4000 TL arası, %2,7'si 4001-5500 TL arası ve %1,6'sı ise 5501 TL ve üzerinde gelir sahibi olduklarını ifade etmişlerdir. Burada da, genel olarak ülkemizdeki ve İzmir kentindeki gelir dağılımına paralel bir sonuç görülmektedir. Bu açıdan da örneklemin tüm gelir gruplarını yeterince temsil ettiği ifade edilebilir.

Doğum yerine göre; katılımcıların %41,0'i İzmir'de ve %59,0'u ise İzmir dışında bir ilde doğduğunu ifade etmiştir. İzmir dışında doğan katılımcıların doğum yerleri de sorulmuştur. Her ne kadar doğum yerleri çeşitlilik gösterse ve istatistiksel olarak frekans analizine uygun dağılım göstermese de, İstanbul, Manisa, Ankara ve Ardahan çoğunluktadır. Bu nedenle örneklemin doğum yerine göre her iki grubu da yeterince temsil ettiği ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan İzmir sakinlerinin %50,8'i kendi evlerinin olduğunu, %9,6'sı birden fazla evlerinin olduğunu ve %39,6'sı ise evlerinin kira olduğunu ifade etmişlerdir. Genel olarak ev sahibi olan ve olmayan grupların da homojen dağıldığı görülmektedir. Bu nedenle ev sahibi olma durumuna göre yapılacak olan fark analizi sonuçlarının güvenilirliğinin yüksek olduğu ifade edilebilir.

Benzer durum araba sahibi olma durumunda da görülmektedir. Katılımcıların %43,8'i arabalarının olduğunu, %4,9'u birden fazla arabalarının olduğunu ve %51,3'ü ise araba sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırma katılan İzmir halkının harcama kalemleri incelendiğinde; katılımcıların %16,2'si kiranın, %33,0'ü gıda harcamalarının, %8,6'sı giyim harcamalarının, %12,8'i eğitim ve sağlık harcamalarının, %17,5'i kredi

ödemelerinin, %3,1'i ev eşyası ödemelerinin ve %8,6'sı ise bunun dışındaki ödemelerin harcamalarındaki en büyük gideri oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Genel olarak gıda, kredi, barınma ve eğitim giderleri ön planda olup, genel olarak ülkemizde de orta düzeydeki gelir grubunun benzer giderlerinin olduğu görülmektedir.

3.1.5. İzmir'e İlişkin Görüşler

Katılımcıların İzmir ili ile ilgili görüşlerini almak üzere ikamet süreleri, İzmir ilinde yaşama sebebi, semtlerinde yaşama sebebi, semt ya da il değiştirme isteği, İzmir kentinin en önemli sorunu ve İzmir'in yeterince korunup korunmadığı sorulmuştur. Verilen yanıtların dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların İzmir'e İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Özellik	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
<i>İzmir'de ikamet süresi</i>		
1 yıldan az	10	2,6
1-5 yıl arası	54	14,0
6-10 yıl arası	47	12,2
11-15 yıl arası	40	10,4
15 yıldan fazla	235	60,9
<i>İzmir'de yaşama sebebi</i>		
Memleket	106	27,5
İş imkânları	97	25,1
Eğitim faktörü	48	12,4
Sağlık	3	,8
Zorlayıcı sebepler	7	1,8
Daha iyi şartların olması	65	16,8
Diğer	60	15,5
<i>Semtinde yaşama sebebi</i>		
Aileye yakınlık	165	43,2
İşyerine yakınlık	87	22,8
Kira fiyatları	35	9,2
En güzel semt olması	95	24,9
<i>İzmir'den başka bir yere taşınmak isteği</i>		
Hayır	228	59,8
Sakin bir yere	79	20,7
Gelirimi arttıracak bir yere	52	13,6
Memlekete dönmek	22	5,8
<i>Gelecekte İzmir'de yaşama isteği</i>		
Evet	314	81,6
Hayır	71	18,4
<i>İzmir'in en büyük problemi</i>		
İşsizlik	80	20,9
Altyapı (ulaşım, su vb)	136	35,5
Nüfus	9	2,3
Eğitim	3	,8
Suç oranı	7	1,8
Sağlık	5	1,3

Etnik problemler	8	2,1
Göç	32	8,4
Çevre sorunları (belediye hizmetleri)	65	17,0
Gecekondulaşma	38	9,9
<i>İzmir'in yeterince korunduğu düşüncesi</i>		
Evet	169	44,5
Hayır	211	55,5

Tabloya göre katılımcıların %2,6'sı 1 yıldan az süreyle, %14,0'ü 1-5 yıl arasında, %12,2'si 6-10 yıl arasında, %10,4'ü 11-15 yıl arasında ve %60,9'u ise 15 yıldan fazla süreyle İzmir kentinde ikamet ettiklerini ifade etmişlerdir. Genel olarak katılımcıların büyükçe bir bölümü İzmir'de uzunca bir süredir ikamet etmekte olup, bu sonuç örneklemin İzmir hakkındaki değerlendirmelerinin de tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir.

İzmir'de yaşama sebebine ilişkin soruya katılımcıların %27,5'i memleket olması, %25,1'i iş imkânları, %12,4'ü eğitim faktörü, %0,8'i sağlık sebepleri, %1,8'i zorlayıcı sebepler, %16,8'i daha iyi şartlar ve %15,5'i ise bunların dışındaki sebeplerden dolayı İzmir'de ikamet ettiklerini ifade etmişlerdir. Genel olarak memleket ve iş imkânları kentin tercihinde en önemli olan iki faktördür. Bunun dışında daha iyi şartların olması da önemli etkidir. Literatür bölümünde de değinildiği gibi kentler, iş ve daha iyi imkanlar sağlayarak, bireylerin kırsaldan kente göçtüğü küresel bir yapıyı meydana getirmektedir.

Katılımcılara semtlerinde yaşama sebepleri sorulduğunda %43,2'si aileye yakınlık, %22,8'i işyerine yakınlık, %9,2'si kira fiyatları ve %24,9'u ise en güzel semt olması seçeneğini seçmiştir. Genel olarak burada da maddi ve ailevi sebeplerin ön plana çıktığı görülmektedir.

Katılımcıların %59,8'i İzmir'den başka bir yere taşınmak istemediklerini ifade etmişlerdir. Öte yandan katılımcıların %20,7'si daha sakin bir yere, %13,6'sı gelirlerini arttıracak bir yere ve %5,8'i ise memleketlerine dönmek istemektedir. İki önceki soruya verilen yanıtlara göre katılımcıların sadece %27,5'i İzmir'in memleketleri olduğunu ifade etmiştir. Ancak memlekete dönmek isteyenlerin oranı oldukça düşüktür. Dolayısıyla modern kentli kavramında ekonomik ve sosyal nedenler, memleket bilincinin önüne geçmiştir. Bir sonraki soruya verilen yanıtlarda da, katılımcıların %81,6'sının gelecekte de İzmir'de yaşamak istedikleri bu durumu göstermektedir.

İzmir'in en büyük sorunu sorulduğunda katılımcıların %20,9'u işsizlik, %35,5'i altyapı, %2,3'ü nüfus, %0,8'i eğitim, %1,8'i suç oranı, %2,1'i etnik problemler, %8,4'ü göç, %17,0'si çevre sorunları ve %9,9'u ise gecekondulaşma olduğunu ifade etmişlerdir. Genel olarak altyapı ve çevreyle ilgili toplamda yerel yönetimden memnuniyetin düşük olduğu bir durum vardır. Ancak eğitim, sağlık gibi konularda memnuniyet düzeyi yüksektir. Yine işsizlik ve benzeri konularda da yine kentin sorununun

olduğu düşünülmektedir. Altyapı sorunlarına paralel olarak katılımcıların yarısından fazlası, %55,5'i İzmir'in yeterince korunmadığını düşünmektedir.

Genel olarak katılımcıların İzmir ile ilgili düşünceleri değerlendirdiğinde çoğunluğun ekonomik ve sosyal sebeplerle kentte olduğunu ve memnuniyet düzeylerinin yerel yönetimlerin hizmetleri dışında genel olarak olumlu olduğunu ifade etmek mümkündür.

3.2. Hipotez Testleri

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma kapsamında hazırlanan hipotezlerin testlerine ve sonuçlarına yer verilmiştir.

3.2.1. İzmir'e İlişkin Görüşlerin Demografik Verilere Göre Farklılaşması

İzmir'e ilişkin görüşlerin demografik verilere göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespiti için aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

"H₁: İzmir'de yaşayan bireylerin İzmir'e ilişkin görüşleri, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır."

Bu hipotezin temel amacı, yaşanan kente ilişkin görüşlerin farklı demografik, sosyal ve ekonomik sınıflar üzerinde nasıl değiştiğini ortaya koymaktır. Bunun için araştırmada sorulan İzmir'e ilişkin görüşler ile demografik veriler arasında fark analizi yapılmıştır.

3.2.1.1. İzmir'de Yaşama Sebeplerine İlişkin Görüşlerin Demografik Özelliklere Göre Farklılaşması

İzmir'de yaşama sebeplerine ilişkin görüşlerin demografik özelliklere göre farklılaşmasının incelenmesi için aşağıdaki alt hipotez kurulmuştur:

"H_{2a}: İzmir'de yaşayan bireylerin *İzmir'de yaşama sebepleri*, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır."

Hipotezin testi için yapılan analiz sonuçları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. İzmir'de Yaşama Sebeplerine İlişkin Görüşlerin Demografik Özelliklere Göre Farklılaşması

Özellik	Memleket		İş imkânları		Eğitim		Sağlık		Zorunlu		İyi şartlar		X ²	p
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
<i>Cinsiyet</i>														
Erkek	50	26,0	50	26,0	23	12,0	2	1,0	5	2,6	35	18,2	0,029	0,864

Bireylerin Kent Seçimlerini Etkileyen Faktörler: İzmir Örneği Üzerinden Bir İnceleme

Kadın	56	28,9	47	24,2	25	12,9	1	,5	2	1,0	30	15,5		
Yaş														
18-25	35	36,1	9	9,3	28	28,9	0	,0	3	3,1	17	17,5		
26-35	20	19,8	32	31,7	9	8,9	1	1,0	1	1,0	14	13,9	2,732	0,098
36-50	40	29,4	43	31,6	8	5,9	1	,7	1	,7	26	19,1		
51 +	11	21,2	13	25,0	3	5,8	1	1,9	2	3,8	8	15,4		
Eğitim durumu														
O.Y. yok	0	,0	1	25,0	1	25,0	0	,0	1	25,0	0	,0		
O.Y. biliyor	0	,0	4	36,4	0	,0	1	9,1	0	,0	2	18,2		
İlköğretim	22	28,2	23	29,5	3	3,8	1	1,3	3	3,8	15	19,2	5,432	0,020
Lise	29	25,9	29	25,9	4	3,6	1	,9	3	2,7	25	22,3		
Üniversite	51	30,9	34	20,6	37	22,4	0	,0	0	,0	22	13,3		
YL/Doktora	4	28,6	5	35,7	2	14,3	0	,0	0	,0	1	7,1		
Meslek														
İşsiz	7	33,3	4	19,0	1	4,8	1	4,8	0	,0	5	23,8		
Esnf/Serbst	18	27,3	22	33,3	2	3,0	1	1,5	2	3,0	16	24,2		
Memur	17	24,6	22	31,9	5	7,2	1	1,4	0	,0	12	17,4		
Tarım	1	25,0	2	50,0	1	25,0	0	,0	0	,0	0	,0		
Ev hnm	14	24,6	21	36,8	1	1,8	0	,0	1	1,8	8	14,0	0,030	0,863
İşçi	9	25,0	10	27,8	1	2,8	0	,0	2	5,6	7	19,4		
Emekli	10	32,3	3	9,7	2	6,5	0	,0	1	3,2	4	12,9		
Öğrenci	21	33,9	2	3,2	29	46,8	0	,0	0	,0	8	12,9		
Kariyer	3	17,6	5	29,4	4	23,5	0	,0	0	,0	2	11,8		
Diğer	6	27,3	6	27,3	2	9,1	0	,0	1	4,5	3	13,6		
Aylık Gelir														
0-500	21	30,0	11	15,7	12	17,1	1	1,4	1	1,4	14	20,0		
501-1000	12	30,8	6	15,4	13	33,3	0	,0	1	2,6	5	12,8		
1001-1500	18	28,1	15	23,4	5	7,8	0	,0	3	4,7	8	12,5		
1501-2500	30	25,4	34	28,8	9	7,6	1	,8	1	,8	23	19,5		
2501-4000	14	20,6	25	36,8	7	10,3	1	1,5	1	1,5	10	14,7		
4001-5500	2	20,0	3	30,0	1	10,0	0	,0	0	,0	4	40,0	0,015	0,902
5501 üzeri	3	50,0	1	16,7	1	16,7	0	,0	0	,0	0	,0		
Doğum yeri														
İzmir	99	62,7	21	13,3	6	3,8	1	,6	3	1,9	23	14,6	66,931	0,000
İzmir dışı	7	3,1	75	33,0	42	18,5	2	,9	4	1,8	42	18,5		
Eviniz?														
Evet	66	34,6	47	24,6	12	6,3	2	1,0	4	2,1	38	19,9	2,954	0,086
Evet (>1)	4	11,1	13	36,1	6	16,7	0	,0	0	,0	4	11,1		
Hayır	31	20,8	35	23,5	29	19,5	1	,7	3	2,0	21	14,1		
Arabanız?														
Evet	42	25,0	48	28,6	17	10,1	1	,6	3	1,8	30	17,9	0,236	0,627
Evet (>1)	4	21,1	8	42,1	2	10,5	0	,0	0	,0	3	15,8		
Hayır	60	30,5	41	20,8	29	14,7	2	1,0	4	2,0	31	15,7		

İzmir'i tercih nedenleri incelendiğinde, tüm gruplarda genel olarak memleket ve iş imkânlarının daha ön planda olduğu görülmektedir. Fark analizi sonuçları ise sadece eğitim durumu ve doğum yeri demografisine göre İzmir ilinin tercih nedeninin istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığını ($p < 0,05$), diğer demografik değişkenlere göre gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir.

($p>0,05$). Bu nedenle araştırmanın bu hipotezi reddedilmiştir. Diğer bir ifadeyle, İzmir sakinlerinin İzmir ilinde yaşama sebepleri birbirine benzemektedir.

Kentlerin literatür bölümünde de değinilen en önemli özelliği, sanayileşme ve iş imkanları başta olmak üzere insanların buralara toplandığı mekanlar olmalarıdır. Temelde göç olgusuna neden olan bu durum, kentler hakkında yapılan en büyük eleştirilerin de başında gelmektedir. İzmir ilinde doğup büyümüş ve burayı memleket edinen bireylerin yanında, ikinci en fazla önem kazanan seçenek iş imkanları olmuştur. Aslında eğitim de yine bir kentte yaşamak için önemli etken olsa da, tüm kent nüfusu içerisinde öğrenci nüfusunun oldukça az bir oranda olduğu da açıktır. Bu nedenle kentin tercihinde memleketin temel olduğu düşünüldüğünde, iş imkânları en fazla önemli sebeptir ve bu sebep tüm demografik özellik grupları için de en fazla önemli olan etkidir.

3.2.1.2. İzmir'deki Semtlerinde Yaşama Sebeplerine İlişkin Görüşlerin Demografik Özelliklere Göre Farklılaşması

İzmir'deki semtlerinde yaşama sebeplerine ilişkin görüşlerin demografik özelliklere göre farklılaşmasının incelenmesi için aşağıdaki alt hipotez kurulmuştur:

“**H_{2b}**: İzmir'de yaşayan bireylerin *İzmir'deki semtlerinde yaşama sebepleri*, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.” Hipotezin testi için yapılan analiz sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. İzmir'deki Semtlerinde Yaşama Sebeplerine İlişkin Görüşlerin Demografik Özelliklere Göre Farklılaşması

	Aileye yakınlık		İşyerine yakınlık		Kiralılar		Güzel semt		X ²	p
	n	%	n	%	n	%	n	%		
Cinsiyet										
Erkek	75	39,3	48	25,1	18	9,4	50	26,2	2,586	0,460*
Kadın	90	47,1	39	20,4	17	8,9	45	23,6		
Yaş										
18-25 arası	44	45,8	16	16,7	11	11,5	25	26,0	0,226	0,634
26-35 arası	46	45,5	26	25,7	10	9,9	19	18,8		
36-50 arası	51	37,5	39	28,7	9	6,6	37	27,2		
51 ve üzeri	24	49,0	6	12,2	5	10,2	14	28,6		
Eğitim durumu										
Okuma yazma bilmiyor	0	,0	2	66,7	0	,0	1	33,3	0,066	0,797
Okuma yazma biliyor	5	45,5	0	,0	5	45,5	1	9,1		
İlköğretim	34	43,6	12	15,4	9	11,5	23	29,5		
Lise	55	50,0	21	19,1	10	9,1	24	21,8		
Üniversite	68	41,5	45	27,4	10	6,1	41	25,0		
Yüksek lisans/doktora	2	14,3	7	50,0	1	7,1	4	28,6		
Meslek										
İşsiz	10	47,6	3	14,3	3	14,3	5	23,8	3,068	0,080

Bireylerin Kent Seçimlerini Etkileyen Faktörler: İzmir Örneği Üzerinden Bir İnceleme

Esnaf/Serbest	22	33,3	17	25,8	7	10,6	20	30,3		
Memur	21	30,4	25	36,2	3	4,3	20	29,0		
Tarım	0	,0	2	50,0	0	,0	2	50,0		
Ev hanımı	33	58,9	4	7,1	6	10,7	13	23,2		
İşçi	18	50,0	7	19,4	5	13,9	6	16,7		
Emekli	18	64,3	2	7,1	1	3,6	7	25,0		
Öğrenci	26	41,9	13	21,0	8	12,9	15	24,2		
Kariyer	5	29,4	9	52,9	0	,0	3	17,6		
Diğer	11	50,0	5	22,7	2	9,1	4	18,2		
Aylık Gelir										
0-500 TL arası	36	51,4	8	11,4	9	12,9	17	24,3		
501-1000 TL arası	16	41,0	8	20,5	8	20,5	7	17,9		
1001-1500 TL arası	36	57,1	10	15,9	5	7,9	12	19,0	2,026	0,155
1501-2500 TL arası	44	37,9	33	28,4	10	8,6	29	25,0		
2501-4000 TL arası	21	31,3	25	37,3	2	3,0	19	28,4		
4001-5500 TL arası	3	30,0	1	10,0	1	10,0	5	50,0		
5501 TL ve üzeri	3	50,0	1	16,7	0	,0	2	33,3		
Doğum yeri										
İzmir	86	54,4	23	14,6	10	6,3	39	24,7	18,636	0,000*
İzmir dışı	78	35,0	64	28,7	25	11,2	56	25,1		
Eviniz var mı?										
Evet	98	51,6	35	18,4	7	3,7	50	26,3	1,568	0,211
Evet (1'den fazla)	9	25,7	11	31,4	1	2,9	14	40,0		
Hayır	52	35,4	41	27,9	26	17,7	28	19,0		
Arabanız var mı?										
Evet	72	43,4	44	26,5	7	4,2	43	25,9	0,038	0,846
Evet (1'den fazla)	6	31,6	5	26,3	2	10,5	6	31,6		
Hayır	86	44,1	38	19,5	26	13,3	45	23,1		

*Pearson's Ki-Kare Testi

Katılımcıların şuan ki semtlerinde yaşama sebeplerine verilen yanıtlar incelendiğinde, memur ve kariyer sahibi katılımcılar ile evi olan, geliri nispeten yüksek olanlar dışında, genel olarak büyükçe bir bölümü aileye yakınlığın daha fazla önemli olduğunu ifade etmektedir. Fark analizi sonuçları ise doğum yerine göre farkın istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$), diğer tüm demografi gruplarına göre semtlerinde yaşama nedenlerinin istatistiksel olarak anlamsız olduğunu göstermektedir ($p > 0,05$). Bu nedenle araştırmanın bu hipotezi de reddedilmiştir. Diğer bir ifadeyle, kentli bireylerin semt seçiminde demografik özelliklerin çok fazla etkisinin olmadığı görülmektedir.

Semt seçiminde de aslında kentliler arasında aynı kentte yaşamalarına karşın, oldukça önemli bir sınıf farkı vardır. Bunu ilk aşamada kira fiyatlarından görmek mümkündür. Daha sonra bu fark civardaki işletmelerde de kendisini göstermektedir. Örneğin Konak ilçesindeki bir restoranda yenilecek bir yemeğin ücreti ile daha düşük seviyedeki bir semtte üç-dört sefer yemek yenilebilir. Bu ekonomik farklılık, kentlilerin de bütçelerine göre kendi grubuna hitap eden semtlerde yerleşmelerini beraberinde getirmiştir. Bu nedenle kentli bireyler, kendi sosyoekonomik yapılarına göre semtleşmektedir. Bu nedenle genel olarak tüm katılımcıların semtlerinde çevrelerinin olması da beklenen bir sonuçtur.

3.2.1.3. Başka Semte Taşınma İsteklerine İlişkin Görüşlerin Demografik Özelliklere Göre Farklılaşması

Başka semte taşınma isteklerine ilişkin görüşlerin demografik özelliklere göre farklılaşmasının incelenmesi için aşağıdaki alt hipotez kurulmuştur:

“H_{2c}: İzmir’de yaşayan bireylerin *başka semte taşınma istekleri*, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.”

Hipotezin testi için yapılan analiz sonuçları Tablo 3.18’de verilmiştir.

Tablo 5. Başka Semte Taşınma İsteklerine İlişkin Görüşlerin Demografik Özelliklere Göre Farklılaşması

	Hayır		Sakin yere		Geliri artr. yere		Memlekete		X ²	p
	n	%	n	%	n	%	n	%		
<i>Cinsiyet</i>										
Erkek	114	60,0	39	20,5	30	15,8	7	3,7	4,150	0,246*
Kadın	114	59,7	40	20,9	22	11,5	15	7,9		
<i>Yaş</i>										
18-25 arası	47	49,5	17	17,9	23	24,2	8	8,4	8,030	0,005
26-35 arası	61	61,6	20	20,2	15	15,2	3	3,0		
36-50 arası	84	62,2	32	23,7	13	9,6	6	4,4		
51 ve üzeri	36	69,2	10	19,2	1	1,9	5	9,6		
<i>Eğitim durumu</i>										
Okuma yazma yok	3	75,0	1	25,0	0	,0	0	,0	0,282	0,595
Okuma yazma biliyor	6	54,5	2	18,2	1	9,1	2	18,2		
İlköğretim	51	65,4	14	17,9	9	11,5	4	5,1		
Lise	65	59,6	22	20,2	17	15,6	5	4,6		
Üniversite	92	56,4	37	22,7	23	14,1	11	6,7		
Yüksek lisans/doktora	10	71,4	2	14,3	2	14,3	0	,0		
<i>Meslek</i>										
İşsiz	13	61,9	3	14,3	4	19,0	1	4,8	4,937	0,026
Esnaf/Serbest	42	65,6	10	15,6	11	17,2	1	1,6		
Memur	47	70,1	12	17,9	3	4,5	5	7,5		
Tarım	3	75,0	0	,0	0	,0	1	25,0		
Ev hanımı	37	64,9	13	22,8	3	5,3	4	7,0		
İşçi	22	61,1	7	19,4	7	19,4	0	,0		
Emekli	16	51,6	8	25,8	3	9,7	4	12,9		
Öğrenci	27	44,3	14	23,0	15	24,6	5	8,2		
Kariyer	8	47,1	5	29,4	3	17,6	1	5,9		
Diğer	13	59,1	6	27,3	3	13,6	0	,0		
<i>Aylık Gelir</i>										
0-500 TL arası	33	47,8	18	26,1	13	18,8	5	7,2	7,272	0,007
501-1000 TL arası	20	51,3	8	20,5	10	25,6	1	2,6		
1001-1500 TL arası	39	61,9	10	15,9	11	17,5	3	4,8		
1501-2500 TL arası	71	61,2	21	18,1	13	11,2	11	9,5		

Bireylerin Kent Seçimlerini Etkileyen Faktörler: İzmir Örneği Üzerinden Bir İnceleme

2501-4000 TL arası	46	68,7	17	25,4	3	4,5	1	1,5		
4001-5500 TL arası	6	60,0	2	20,0	1	10,0	1	10,0		
5501 TL ve üzeri	4	66,7	2	33,3	0	,0	0	,0		
Doğum yeri										
İzmir	102	65,8	35	22,6	17	11,0	1	,6	15,396	0,002*
İzmir dışı	125	55,6	44	19,6	35	15,6	21	9,3		
Eviniz var mı?										
Evet	123	65,1	43	22,8	14	7,4	9	4,8	11,400	0,001
Evet (1'den fazla)	22	61,1	9	25,0	4	11,1	1	2,8		
Hayır	75	51,4	27	18,5	33	22,6	11	7,5		
Arabanız var mı?										
Evet	109	65,7	34	20,5	13	7,8	10	6,0	5,446	0,020
Evet (1'den fazla)	13	68,4	4	21,1	2	10,5	0	,0		
Hayır	106	54,6	39	20,1	37	19,1	12	6,2		

*Pearson's Ki-Kare Testi

Başka bir semte taşınma isteğine göre sorulara verilen yanıtların dağılımı incelendiğinde, bir önceki soruda verilen yanıtlara paralel olarak katılımcılar, farklı demografik özelliklerine göre semtlerinden memnun olduklarını ve taşınmak istemediklerini ifade etmişlerdir. Öte yandan fark analizi sonuçları ise cinsiyete göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığını ($p>0,05$), ancak diğer tüm demografik özelliklere göre gruplar arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır ($p<0,05$). Bu nedenle araştırmanın bu hipotezi kabul edilmiştir. Diğer bir ifadeyle başka bir semte taşınma isteği, kentli bireylerin demografik özelliklerine göre farklılaşmaktadır.

Bu farklılaşmanın yönü incelendiğinde genel olarak iki taraftan da, düşük ve yüksek sosyoekonomik yapıdan da bireylerin taşınma isteklerinin farklılık gösterdiği ifade edilebilir. Geliri ve sosyoekonomik özellikleri artan bireyler bir üst sınıfı temsil eden kente, düşük sosyoekonomik özelliklerdeki bireyler ise bir alttaki semte taşınmak istemektedir. Bunun en büyük nedeni ise kentin kendi içerisinde, gerek mekansal anlamda, gerekse sosyal ve ekonomik anlamda semtleri bir hiyerarşik sınıf gibi meydana getirmesidir. Bu nedenle kentli bireyin sınıf mücadelesinin de süreklilik gösteren yapısı araştırma sonuçlarına yansımaktadır.

3.2.1.4. Gelecekte İzmir'de Yaşama İsteklerine İlişkin Görüşlerin Demografik Özelliklere Göre Farklılaşması

Gelecekte İzmir'de yaşama isteklerine ilişkin görüşlerin demografik özelliklere göre farklılaşmasının incelenmesi için aşağıdaki alt hipotez kurulmuştur:

"H_{2a}: İzmir'de yaşayan bireylerin gelecekte İzmir'de yaşama istekleri, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı

düzyeyle farklılaşmaktadır.” Hipotezin testi için yapılan analiz sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Gelecekte İzmir’de Yaşama İsteklerine İlişkin Görüşlerin Demografik Özelliklere Göre Farklılaşması

	Evet		Hayır		X ²	p
	n	%	n	%		
Cinsiyet						
Erkek	158	82,3	34	17,7	0,137	0,711*
Kadın	156	80,8	37	19,2		
Yaş						
18-25 arası	82	84,5	15	15,5	2,694	0,441*
26-35 arası	77	76,2	24	23,8		
36-50 arası	112	83,0	23	17,0		
51 ve üzeri	43	82,7	9	17,3		
Eğitim durumu						
Okuma yazma bilmiyor	4	100,0	0	,0	0,001	0,982
Okuma yazma biliyor	7	63,6	4	36,4		
İlköğretim	63	80,8	15	19,2		
Lise	97	86,6	15	13,4		
Üniversite	128	78,0	36	22,0		
Yüksek lisans/doktora	13	92,9	1	7,1		
Meslek						
İşsiz	16	76,2	5	23,8	0,798	0,372
Esnaf/Serbest	56	84,8	10	15,2		
Memur	54	78,3	15	21,7		
Tarım	3	75,0	1	25,0		
Ev hanımı	44	77,2	13	22,8		
İşçi	32	88,9	4	11,1		
Emekli	24	77,4	7	22,6		
Öğrenci	52	83,9	10	16,1		
Kariyer	13	76,5	4	23,5		
Diğer	20	95,2	1	4,8		
Aylık Gelir						
0-500 TL arası	56	80,0	14	20,0	0,228	0,633
501-1000 TL arası	33	84,6	6	15,4		
1001-1500 TL arası	53	82,8	11	17,2		
1501-2500 TL arası	90	76,3	28	23,7		
2501-4000 TL arası	58	85,3	10	14,7		
4001-5500 TL arası	10	100,0	0	,0		
5501 TL ve üzeri	4	80,0	1	20,0		
Doğum yeri						
İzmir	140	88,6	18	11,4	8,972	0,003*
İzmir dışı	173	76,5	53	23,5		
Eviniz var mı?						
Evet	161	84,7	29	15,3	3,867	0,145*
Evet (1’den fazla)	26	72,2	10	27,8		
Hayır	118	79,2	31	20,8		
Arabanız var mı?						
Evet	135	80,4	33	19,6	0,475	0,491
Evet (1’den fazla)	16	84,2	3	15,8		
Hayır	163	83,2	33	16,8		

*Pearson’s Ki-Kare Testi

Katılımcıların gelecekte de İzmir’de yaşamak isteme düzeylerinin yüksek olduğu, hemen her demografik özellikte en fazla seçilen yanıtın, gelecekte İzmir’de yaşama arzusu olduğu görülmektedir. Fark analizi sonuçlarına göre sadece doğum yerine göre gruplar arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$), diğer demografik özelliklere göre ise istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0,05$). Bu nedenle araştırmanın bu hipotezi de reddedilmiştir. Diğer bir ifadeyle kentli bireylerin gelecekte bir arada yaşama arzusu ya da kenti yurt edinme düzeyleri demografik özelliklere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmamaktadır.

Araştırmanın bu sonucu, kentli bireylerin kent içerisindeki yaşama kendilerini kolaylıkla adapte ettiklerini ve yerlerini değiştirme konusunda isteksiz olduklarını göstermektedir. Burada aslında halk kavramının da tanımında vurguladığı bir yapı görülmektedir. Bu tanıma göre halk, belli bir zaman diliminde bir bölgede yaşayan, orayı yurt edinen ve gelecekte de ortak yaşama arzusu olan bireyleri temsil etmektedir. Araştırmada da, bir arada olma düşünceleri bilinmese de, genel olarak tüm farklı demografideki bireylerin de gelecekte aynı kentte yaşamayı düşündükleri ifade edilebilir.

3.2.1.5. İzmir’in Yeterince Korunduğuna İlişkin Görüşlerin Demografik Özelliklere Göre Farklılaşması

İzmir’in yeterince korunduğuna ilişkin görüşlerin demografik özelliklere göre farklılaşmasının incelenmesi için aşağıdaki alt hipotez kurulmuştur:

“H_{2c}: İzmir’de yaşayan bireylerin *İzmir’in tarihi, kültürel ve çevresel mirasının korunma düzeyine* ilişkin görüşleri, katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.”

Hipotezin testi için yapılan analiz sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. İzmir’in Yeterince Korunduğuna İlişkin Görüşlerin Demografik Özelliklere Göre Farklılaşması

	Evet		Hayır		X ²	p
	n	%	n	%		
<i>Cinsiyet</i>						
Erkek	85	45,5	102	54,5	0,143	0,705*
Kadın	84	43,5	109	56,5		
<i>Yaş</i>						
18-25 arası	43	45,7	51	54,3	2,307	0,511*
26-35 arası	38	38,4	61	61,6		
36-50 arası	62	45,9	73	54,1		
51 ve üzeri	26	50,0	26	50,0		
<i>Eğitim durumu</i>						
Okuma yazma bilmiyor	1	50,0	1	50,0	0,400	0,527
Okuma yazma biliyor	5	45,5	6	54,5		
İlköğretim	37	48,1	40	51,9		
Lise	49	44,1	62	55,9		
Üniversite	71	43,3	93	56,7		
Yüksek lisans/doktora	6	42,9	8	57,1		

<i>Meslek</i>						
İşsiz	8	38,1	13	61,9		
Esnaf/Serbest	31	48,4	33	51,6		
Memur	33	47,8	36	52,2		
Tarım	3	75,0	1	25,0		
Ev hanımı	21	37,5	35	62,5	0,233	0,629
İşçi	14	41,2	20	58,8		
Emekli	13	41,9	18	58,1		
Öğrenci	34	54,8	28	45,2		
Kariyer	4	23,5	13	76,5		
Diğer	8	38,1	13	61,9		
<i>Aylık Gelir</i>						
0-500 TL arası	30	42,9	40	57,1		
501-1000 TL arası	21	55,3	17	44,7		
1001-1500 TL arası	20	32,8	41	67,2	0,593	0,441
1501-2500 TL arası	51	43,2	67	56,8		
2501-4000 TL arası	34	50,7	33	49,3		
4001-5500 TL arası	7	77,8	2	22,2		
5501 TL ve üzeri	2	33,3	4	66,7		
<i>Doğum yeri</i>						
İzmir	68	43,0	90	57,0	0,226	0,635*
İzmir dışı	101	45,5	121	54,5		
<i>Eviniz var mı?</i>						
Evet	94	50,0	94	50,0	5,089	0,078*
Evet (1'den fazla)	13	36,1	23	63,9		
Hayır	57	39,0	89	61,0		
<i>Arabamz var mı?</i>						
Evet	76	45,8	90	54,2	1,413	0,493*
Evet (1'den fazla)	6	31,6	13	68,4		
Hayır	87	45,1	106	54,9		

*Pearson's Ki-Kare Testi

Tarım işçileri, öğrenciler, geliri 500-100 TL ile 2501-5500 TL arasında olan katılımcılar dışında, diğer tüm gruplar İzmir'in kentsel özelliklerinin yeterince korunmadığını düşünmektedir. Fark analizi sonuçları ise tüm demografik grupların da bu konuda aralarında istatistiksel olarak anlamlı farkların olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Bu nedenle araştırmanın bu hipotezi de reddedilmiştir. Diğer bir ifadeyle, katılımcıların yaşadıkları kentin yeterince korunup korunmadığı konusundaki düşünceleri istatistiksel olarak önemli bir farklılık göstermemektedir.

Bir kentin korunması demek, o kentin sahip olduğu sosyal, kültürel ve tarihi değerlere sahip çıkılması anlamına gelmektedir. Öte yandan geçmişe göre günümüzde farklılık olup olmadığı sorusuna verilen yanıtlarda da ifade edildiği gibi, bunun fark edilmesi için sistemin dışından bakmak gerekir. Çünkü kentlerin değişim içerisinde ve süreklilik arz eden bir yapıda olduğu literatürde de değinilen bir konudur. Ancak kentin içerisinde yaşayan bireyler, bu değişikliklerin zaman içerisinde yayılmış bir süreç olması ve kendilerinin de bu süreç içerisinde değişmelerinden ötürü, değişimi yeterince fark edemeyebilirler. Bu durum araştırma sonuçlarına da yansımıştır.

Sonuç

Kent kavramı zaman içerisinde değişime ve gelişime uğramaktadır. Kent ile beraber göç kavramı ile de kentte kültürel değerler arasındaki farklarının giderek yok olduğu, bireylerin daha sistematik ve daha tekdüze bir yapıya sahip olduğu gibi pek çok eleştiriyi de beraberinde getirmiştir. Bireylerin birbirlerine benzemeleri ve tekdüze hale gelmeleri aynı zamanda, günümüz modern bilgi toplumu içerisinde küreselleşme kavramı ile eş tutulmaktadır. Buradan hareketle, kentlerin bireylerin yaşamında oldukça önemli bir yeri olduğu görülmektedir.

Araştırmada çok geniş ölçekte ve yelpazede sorularla kentli bireylerin demografik özellikleri, yaşadıkları kente ilişkin görüşleri sorulmuş, memnuniyet düzeyleri ve gelecekte de yaşama istekleri incelenmiştir. Araştırmanın yapıldığı İzmir, kent kültürü açısından ülkemizin oldukça önemli yerlerinden birisidir. Geçmişten günümüze köklü tarihi ve feodal dönemde dahi feodal yapıdan farklı olarak ticari yapısının ön plana çıkması, İzmir kentini kent kültürü açısından sürekli olarak zengin kılmıştır. Bunun yanında kentin kırsaldan çektiği göçlerle birlikte sosyo-demografik yapısı oldukça çeşitlilik arz etmekte olup, kentin gerek geçmişte, gerekse günümüzdeki değişimini ortaya koymada önemli bir örnektir.

Araştırma sonuçlarını incelediğimizde; katılımcıların çoğu uzun yıllardır İzmir’de yaşamaktadır(15 yıldan fazla süre ile). Katılımcıların %59’u İzmir ili dışında doğmuş olmasına rağmen memlekete dönmek isteyen oranı oldukça düşüktür. Bu durum gelişen kentlere göçün ve aynı zamanda bu imkânlardan faydalanmak isteyen bireylerin memleket algısındaki değişikliklerin net bir göstergesidir. Hatta katılımcıların büyük bir çoğunluğu İzmir dışında başka bir yerde yaşamak istemediklerini ve gelecekte de bu kentte yaşamak istediklerini belirtmişlerdir. Bireylerin İzmir’i tercih sebeplerine baktığımızda ekonomik ve ailevi sebeplerin yer aldığı görülmektedir. Bireyler aynı zamanda daha iyi imkânlar sunduğu için de bu şehirde yaşamak istemektedirler. Semt bazında incelendiğinde ise; semtin nezih ve güzel olması ayrıca iş yeri ile yakınlığı dikkate alınarak tercihler yapılmaktadır. Gruplar incelendiğinde tıpkı eğitim durumunda gözlemlendiği gibi her bölgede her gelir grubundan insanın yaşadığı görülmektedir. Bu durum küreselleşmenin etkisi ile aynı belediye sınırları içerisinde yaşayan lüks, güvenli siteler ve gecekonduvarlığının da bir göstergesidir. İzmir ili yaşayanları bakımından yaşanacak bir kent olmasının yanı sıra genel olarak altyapı ve çevreyle ilgili problemler yaşamaktadır. Fakat eğitim, sağlık gibi konularda memnuniyet düzeyi yüksektir ve katılımcıların yarısından fazlası, İzmir’in yeterince korunmadığını düşünmektedir. Bu açıdan değerlendirdiğinde çoğunluğun ekonomik ve sosyal sebeplerle kentte olduğunu ve memnuniyet düzeylerinin yerel yönetimlerin hizmetleri dışında genel olarak olumlu olduğunu ifade etmek mümkündür.

Dolayısıyla kent seçimlerinde bireylerde, ekonomik değerler diğer tüm değerlerin üzerinde bir etkiye sahiptir. Bireyler iş imkânları gelişmiş, sağlık alanında iyi hizmet sunan, alt yapı sorunları olmayan, iyi eğitim alabilecekleri, sosyal imkânların geliştiği kentlerde ve güvenli, nezih, iyi bir mimari ile hazırlanmış semtlerde yaşamak istemektedirler. Bu nedenle ekonomik anlamda da gelir eşitliği, fırsat eşitliği, gelir dağılımında adalet gibi kavramların giderek toplumda daha fazla değer göreceği açıktır. Günümüzde çözümü güç görülen pek çok sorun, kent içerisinde bu hususlar açısından düzenlemeler yapılarak giderilebilir, kalıcı çözümler önerilebilir.

Kaynakça

- Akkoyunlu, Kıvılcım, *Sürdürülebilir Kent, Kent ve Politika: Antik Kentten Dünya Kentine*, Der: Ayşegül Mengi, İmge Yayınevi, Ankara, 2007.
- Altuğ, Fevzi, *Çevre Sorunları*, Uludağ Üniversitesi Vakfı Yayını, Bursa, 1994.
- Anwaer Maimaitiming, Zhang Xiaolei & Cao Huhua, *Urbanization in Western China*, Chinese Journal of Population Resources and Environment, 2013, 11:1, s.85.
- Aslanoğlu, Rana, *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*, Asa Kitabevi, Bursa, 1998.
- Cansever, Turgut, *Şehir, Cogito: Kent ve Kültürü*, Yapı Kredi Yayınları, Sayı: 8, Yaz, 1996, ss.125-131.
- Chauncy D.Harris – Edward L. Ullman, *Kentin Doğası*, 20.Yüzyıl Kenti, Der. ve Çev.: Bülent Duru – Ayten Alkan, İmge Kitabevi, Ankara, 2002.
- Çınar, Tayfun, *Dünya Kenti ve Toplumsal Kutuplaşma, (İstanbul Dünya Kenti Olmalı mı?)*, Yıllık 1997-1998, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, s. 74-92.
- Ding Shouhai, *Employment in Township Urbanization in China*, Social Sciences in China, 2015, 36:2, s.153.
- Eraydın, Ayda, *Kentleşme, Kalkınma ve Nüfus, Türkiye'nin Nüfus ve Kalkınma Yazını: Eleştirel Bir Değerlendirme*, TUBA Raporları, İstanbul, 2003.
- Erik H. Martin, Christa Kelleher & Thorsten Wagener *Has Urbanization Changed Ecological Streamflow Characteristics in Maine (USA)?*, Hydrological Sciences Journal, 2012, 57:7, s.1338.
- George C. S. Lin & Fangxin YI, *Urbanization of Capital or Capitalization on Urban Land? Land Development and Local Public Finance in Urbanizing China*, Urban Geography, 2011, 32:1, s.50.
- Giddens, Anthony, *Modernliğin Sonuçları*, (Çev.) Ersin Kuşdil, Ayrıntı Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2004.
- Görmez, Kemal, *Şehir ve İnsan*, MEB Yayınları, İstanbul, 1991.

- Gürpınar, Ergun, *Kent ve Çevre Sorunlarına Genel Bir Bakış*, Der Yayıncılık, İstanbul, 1993.
- İsbir, Eyüp, Açma, Bülent, *Kentleşme ve Çevre Sorunları*, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:926, Eskişehir, 2002.
- Kaixun, Sha, Tao Song, Xia Qi & Nengjun Luo, *Rethinking China's urbanization: an institutional innovation perspective*, Building Research & Information, 2006, 34:6, s.574.
- Kam, Wing Chan, *China's Urbanization 2020: A New Blueprint And Direction*, Eurasian Geography and Economics, 2014, 55:1, s.4.
- Karaman, Zerrin, Toprak, *Kent Yönetimi ve Politikası*, Anadolu Matbaacılık, İzmir, 1988.
- Kavruk, Hikmet, *Anakente Bakış*, Hizmet İş Sendikası Yayınları, Ankara, 2002.
- Keleş, Ruşen, *Kent ve Kültür Üzerine*, Mülkiye Dergisi, Cilt: 29, Sayı: 246, 2005.
- Keleş, Ruşen, *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*, TDK Yayını, Ankara, 1980.
- Oktay, Derya, *Kıbrıs'taki Kentler, Kentsel Politikalar ve Yeni Açılımlar 1*, Der: Ayşegül Mengi, Kent Ve Politika: Antik Kentten Dünya Kentine, Ankara, İmge Yayınevi, 2007, s.187-214.
- Sassen, Saskia, *The Global City: New York, London, Tokyo*. Princeton University Pres., 1991.
- Wirth, Louis, *Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentlileşme*, B. Duru, A. Alkan (Der.), 20. Yüzyıl Kenti, İmge Yayını, Ankara, 2002.

